

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 396/2022-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Mariánom Ďurinom, advokátom, Sibírska 4, Bratislava, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7 Sk 26/2018 z 29. januára 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 5. júna 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na primerané hmotné zabezpečenie v starobe podľa čl. 39 ods. 1 ústavy uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Žiada priznať finančné zadostučinenie vo výške 5 000 eur a úhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia a pripojených príloh vyplýva, že Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) právoplatným rozsudkom č. k. 8Sa/6/2017 z 24. apríla 2018 postupom podľa § 190 Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) zamietol žalobu, ktorou sa sťažovateľ domáhal preskúmania rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ústredia (ďalej len „žalovaná“) č. 550 118 6152 0 z 25. októbra 2017, ktorým zamietol odvolanie sťažovateľa a potvrdil prvostupňové rozhodnutie žalovanej č. 550 118 61520 z 30. mája 2017, ktorým bol sťažovateľovi podľa príslušných ustanovení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) priznaný starobný dôchodok v sume 303 eur mesačne od 4. apríla 2017.

3. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ kasačnú sťažnosť, o ktorej rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozsudkom č. k. 7Sk/26/2018 z 29. januára 2020 ako súd kasačný a dospel k záveru, že kasačnej sťažnosti nemožno priznať úspech, a preto ju zamietol podľa § 461 SSP.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Ťažiskovým argumentom sťažovateľa je skutočnosť, že žalovaná, krajský súd ani najvyšší súd sťažovateľovi nezapočítali roky vojenskej činnnej služby vojaka z povolania, a preto mu žalovaná vymerala nesprávnu veľmi nízku výšku starobného dôchodku a nepriznala mu starobný dôchodok v zníženom veku 57 rokov. V dôsledku nespravodlivého a nezákonného rozhodnutia správneho orgánu tak nebola naplnená súdna ochrana a sťažovateľ sa dostal do výrazne nepriaznivej situácie, v ktorej musí trpieť za to, že sú mu upierané základné ľudské práva, aj keď odpracoval (odslúžil) potrebné roky vo zvýhodnenej kategórii funkcií.

5. Vo vzťahu ku konaniu pred krajským súdom vrátane konania pred najvyšším súdom namieta, že z právneho hľadiska išlo o nesprávne posúdenie veci, opomenutie niektorých závažných skutočností, nevykonanie navrhovaných dôkazov alebo iba niektorých z nich čiastočne, a to len povrchne, teda že rozhodnutie nevychádza zo skutočného stavu veci.

6. Proti napadnutému rozsudku najvyššieho súdu, ktorým zamietol kasačnú sťažnosť, sťažovateľ tvrdí, že rozsudok síce poukazuje na vykonané dokazovanie, ale *de facto* ide len o opretie sa o jednostranné dôkazy predstreté žalovanou – bez náležitého preverenia ich hodnovernosti tak, ako to od počiatku požadoval sťažovateľ, keďže podľa jeho názoru sa v správnom konaní dokazovanie v podstate nevykonáva vôbec a na argumenty žalobcu sa neprihliada a *en-bloc* sú odmietané.

7. V značnej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľ vyjadruje nespokojnosť s výsledkom a priebehom predmetného správneho konania o výške starobného dôchodku a so systémom sociálneho zabezpečenia v Slovenskej republike (II. časť ústavnej sťažnosti).

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Ústavný súd hneď v úvode konštatuje, že sťažovateľ predložil ústavnému súdu len všeobecné plnomocenstvo, teda bez toho, aby výslovne uviedol, že udeľuje zvolenému advokátovi splnomocnenie na zastupovanie pred ústavným súdom podľa § 43 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). V prípade nedostatkov náležitostí návrhu prichádza do úvahy postup podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde vyzvaním sťažovateľa na doplnenie odstrániteľných nedostatkov podania. Využitie tohto procesného postupu však nie je obligatórne. Navyše, za určitých okolností môžu prevážiť hľadiská procesnej efektívnosti a rýchlosti konania a ústavný súd rozhodne o podanom návrhu aj bez odstraňovania jeho nedostatkov. Je tomu tak v prípade, keď ústavný súd dospeje k záveru, že ani prípadné doplnenie návrhu by za žiadnych okolností nebolo spôsobilé privodiť sťažovateľovi úspech pri jeho predbežnom prerokovaní (III. ÚS 250/2020). Ústavný súd v tomto konkrétnom prípade nevyzýval

sťažovateľa na odstránenie nedostatkov podania, keďže takéto nedostatky nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti, o to menej v situácii, keď je sťažovateľ právne zastúpený.

9. Ďalším nedostatkom ústavnej sťažnosti, a to aj napriek právnemu zastúpeniu, je, že obsahuje minimálnu ústavnoprávnu argumentáciu, poukazujúc značne neurčito na chyby v dokazovaní v konaní o nároku na starobný dôchodok. Ústavný súd považuje za žiaduce dať do pozornosti, že odôvodnenie ústavnej sťažnosti je kritériom klasifikačným, nie kvalitatívnym. Kritika právnych záverov všeobecných súdov pri poskytovaní ochrany „zákonným“ subjektívnym právam účastníkov konania musí mať v ústavnej sťažnosti nevyhnutné prepojenie na základné práva a slobody sťažovateľa, a to nielen na úrovni návrhu na rozhodnutie vo veci samej, ale aj v rovine odôvodnenia ústavnej sťažnosti (III. ÚS 463/2018). Ústavný súd stabilne judikuje, že ústavná sťažnosť na porušenie základných práv nemôže byť naformulovaná nedostatočne a neurčito a vytvárať tak priestor pre dohady a dedukcie (III. ÚS 26/2012, III. ÚS 241/2013, I. ÚS 291/2017, IV. ÚS 91/2018). V zmysle konštantnej judikatúry pritom nepostačuje akékoľvek odôvodnenie návrhu na začatie konania. Návrh na začatie konania pred ústavným súdom musí byť odôvodnený kvalifikovane, t. j. musí obsahovať odôvodnenie, ktoré spĺňa ústavno-právne požiadavky (m. m. PL. ÚS 9/2012, PL. ÚS 1/2014, PL. ÚS 7/2014 a i.)

10. Ústavný súd aj napriek načrtnutým nedostatkom ústavnej sťažnosti a plnej moci, rešpektujúc materiálnu ochranu práv sťažovateľa v individuálnych okolnostiach tejto veci, pristúpil k prieskumu ústavnej sťažnosti, ktorej podstatou je tvrdené porušenie práv označených v bode 1 tohto uznesenia napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, ktorým bola kasačná sťažnosť sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu zamietnutá.

11. V zmysle čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti a nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo vzťahu k všeobecným súdom (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecných súdov, ktoré ich pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo zisteného skutkového stavu všeobecné súdy vyvodili. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

12. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že v odôvodnení rozhodnutia všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd pripomína, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (I. ÚS 241/07). Rovnako Európsky súd pre ľudské práva pripomenul, že podľa jeho ustálenej judikatúry, ktorá odráža zásadu riadneho výkonu spravodlivosti, by sa v rozsudkoch súdov mali primerane uvádzať dôvody, z ktorých vychádzajú.

Rozsah, v akom sa uplatňuje táto povinnosť odôvodnenia, sa môže líšiť podľa povahy rozhodnutia a musí sa určovať na základe okolností prípadu. Aj keď čl. 6 ods. 1 dohovoru ukladá súdom povinnosť odôvodniť svoje rozhodnutia, nemožno ho chápať tak, že si vyžaduje podrobnú odpoveď na každý argument. Odvolací súd tak môže zamietnutím odvolania v zásade iba potvrdiť dôvody rozhodnutia nižšieho súdu (García Ruiz proti Španielsku, rozsudok Veľkej komory Európskeho súdu pre ľudské práva z 21. 1. 1999, č. 30544/96, bod 26 a tam odkazovaná judikatúra).

13. V tejto súvislosti treba poukázať aj na povahu a špecifiká správneho súdnictva, ktorého úlohou nie je nahradzovať činnosť orgánov verejnej správy, ale len preskúmať zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy, teda preskúmať to, či kompetentné orgány pri riešení konkrétnych otázok vymedzených v návrhu rešpektovali príslušné hmotno-právne a procesno-právne predpisy. Treba preto vziať do úvahy, že správny súd nie je súdom skutkovým, ale je súdom, ktorý posudzuje iba právne otázky napadnutých rozhodnutí a postupu orgánov verejnej správy, teda orgánov inej ako súdnej sústavy (IV. ÚS 127/2012). Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu nemožno hodnotiť izolovane, ale iba v kontexte s rozhodnutím krajského súdu a zároveň v kontexte s rozhodnutiami správnych orgánov, ktoré mu predchádzali.

14. Jadro tejto ústavnej sťažnosti spočíva v nespokojnosti sťažovateľa s veľmi nízkou výškou starobného dôchodku a nepriznaním starobného dôchodku v zníženom veku 57 rokov, a to pre nezapočítanie rokov vojenskej činnnej služby vojaka z povolania. Z ústavnej sťažnosti však nebolo možné identifikovať, v čom spočíva „dôsledné nehodnotenie doby stredoškolského a vysokoškolského štúdia a doby zamestnania v tzv. civilnom sektore“ žalovanou (časť II. ústavnej sťažnosti). Vo vzťahu ku konaniu pred krajským súdom a najvyšším súdom tiež nebolo zrejmé, k opomenutiu ktorých závažných skutočností malo dôjsť, ktoré navrhnuté dôkazy sa nevykonali, ktoré sa vykonali len čiastočne, resp. povrchne. Sťažovateľ navyše neuviedol žiadne konkrétne tvrdenia k mechanickému preberaniu dôkazov bez akéhokoľvek preverenia od orgánov štátnej správy a štátnej moci (časť III. ústavnej sťažnosti). Ústavný súd opakuje, že ústavná sťažnosť nie je argumentačne koncipovaná tak, aby sa z nej dalo vyvodiť, ako malo napadnuté uznesenie najvyššieho súdu poškodiť sťažovateľa na ním označených právach podľa ústavy a dohovoru. Podstatou ústavnej sťažnosti by z hľadiska jej potenciálneho úspechu mala byť argumentácia majúca ústavný, nielen zákonný rozmer (IV. ÚS 462/2021).

15. Jediný bod, od ktorého sa môže ústavný súd pri materiálnom prieskume tejto ústavnej sťažnosti „odraziť“, je námietka nesprávneho posúdenia veci zo strany krajského súdu s dodatkom, že rovnako k tomu pristupoval aj najvyšší súd. Ústavný súd však konštatuje, že sa s týmto názorom sťažovateľa nemožno stotožniť, keďže mu bol riadne, správne a logicky vysvetlený právny základ jeho nároku na starobný dôchodok, ako aj spôsob jeho výpočtu (predovšetkým body 53 – 57 rozsudku krajského súdu, body 39 – 46 napadnutého rozsudku najvyššieho súdu).

16. Ústavný súd sa v súlade s už uvedenými východiskami oboznámil s obsahom napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, ktorý preskúmal rozsudok krajského súdu napadnutý kasačnou sťažnosťou sťažovateľa. Zistil, že v rámci ustáleného predmetu konania (preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej, ktorým bol sťažovateľovi priznaný starobný dôchodok v sume 303 eur mesačne od 4. apríla 2017) najvyšší súd vykonal účinný a precízny prieskum kasačnej sťažnosti, písomných vyjadrení účastníkov konania, listinných dôkazov, pripojeného administratívneho a súdneho spisu. Najvyšší súd spolu s krajským súdom (s ktorého rozhodnutím sa stotožnil v celom

rozsahu, bod 49 napadnutého rozsudku) tak správne dospeli k záveru, rozhodnutie žalovanej ako kompetentného orgánu pri riešení podstatných otázok súvisiacich s nárokom sťažovateľa na starobný dôchodok neobsahuje právne pochybenia ani logické nesprávnosti, ani iné vady, ktoré by mali vplyv na zákonnosť tohto rozhodnutia.

17. Krajský súd (v bodoch 56 a 57), ale rovnako aj najvyšší súd (v bode 43) sa uplatnenými konkrétnymi námietkami sťažovateľa zaoberali a zaujali k nim stanoviská, ktoré podľa názoru ústavného súdu nejavia známky ústavnej nekonformnosti, a nie sú preto arbitrárne, ale ani zjavne neodôvodnené. Za takéhoto stavu niet z ústavnoprávneho pohľadu dôvodu na to, aby ústavný súd do ústavne konformného výkladu najvyššieho súdu zasahoval.

18. Protiústavné a arbitrárne sú tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu je z ústavného hľadiska akceptovateľný. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovel.

19. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd odmieta túto ústavnú sťažnosť ako celok podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre zjavnú neopodstatnenosť, ďalšími návrhmi sťažovateľa sa už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. júna 2022

Miloš Mad'ar
predseda senátu